

EOÜ KROONIKA

Ornitoloogiaühingu üldkoosolek...

... oli 20.märtsil Tartus. Enne ametlikku osa rääkis Andres Kalamees riiklikest plaanidest ehitada Loode-Saaremaale, just ülemaailmselt ohustatud kirjuhaha Läänemere suurimasse talvituspaika, süvasadam.

Seejärel andis koosoleku juhataja Kaja Peterson järjestikku sõna juhatuse esimehele Andres Kuresoole ühingu tegevus-, tegevdirektor Jaanus Eltsile finants- ja revisjonikomisjoni liikmele Aime Laidnale revisjonikomisjoni aruandeks.

Eelmisest üldkoosolekust möödunud aasta jooksul on ühingusse vastu võetud 75 uut liiget, koosoleku algusehetkeks oli nende koguarv 661, neist 104 noor-, 54 välis- ja 11 auliiget. 1998. aastal võeti vastu uus põhikiri ja saadi mittetulundusühingu staatus. Aasta tähtsamate liikmeskonnale suunatud ettevõtmistena võib mainida enam kui 150 osavõtjaga suvepäevi Kaisma järve ääres Pärnumaal ning aktiiviseminare EOÜ prioriteetsetest projektidest ja tööst kohtadel. Hästi on töötanud Hirundo toimetus. Suurimad kitsakohad on praegu mõnede komisjonide ebaefektiivne või puudulik töö ja raskused praktilise linnukaitse aina rohkenevate ja teravamaks muutuvate probleemide lahendamisel. Ilmselt oleks viimaste küsimustega tegelemiseks kontorisse vaja täiendavat töötajat.

1999. aasta tööplaani tutvustas Jaanus Elts. Siit võib välja tuua III suvepäevade korraldamise, ettekandekoosolekute pidamise ka väljaspool Tartut, mitmete trükiste avaldamise, laevareisi Emajõel, ühingu kodulehekülje põhjaliku uuendamise, mitmeid konverentse ja seminare, optika testimise jpm. Muidugi jätkub ka hulk linnuteaduslikke uuringuid.

Pikkade vaidluste järel määrati **liikmemaks aastaks 2000**. Nüüd tasutakse seda kolmes erinevas kategoorias:

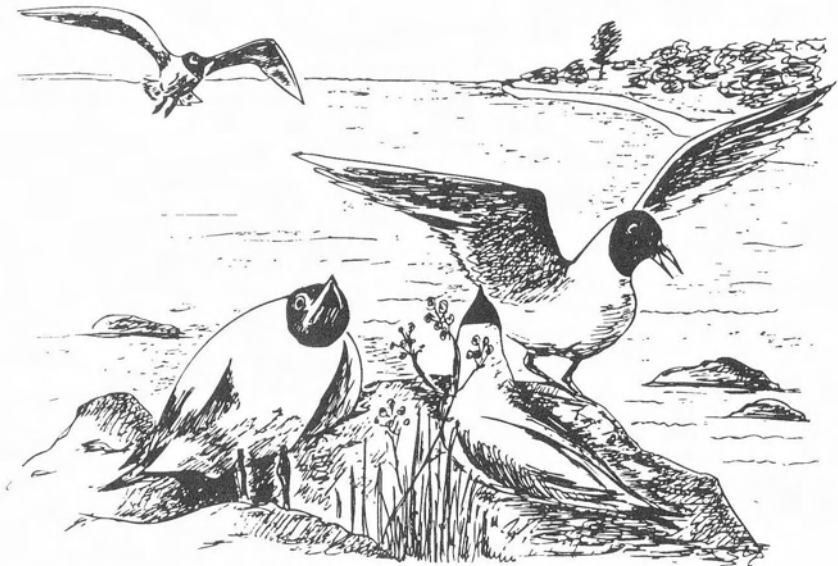
- 16-18-aastased õpilased, ajateenijad ja töötud – 25 krooni aastas,
- üliõpilased ja pensionärid – 50 krooni aastas,
- teised täiskasvanud tegevliikmed - 100 krooni aastas.
- Endiselt on liikmemaksust vabastatud noorliikmed (alla 16 eluaasta).

Üksmeelselt arvati ühingu liikmeskonnast välja 51 liiget, kes pole kolmandat järjestikku aastat maksnud liikmemaksu. Suur osa neist inimestest täitis liikme arvestuskaardi ilmselt juhuslikult, mitte mõistes, et see on ühtlasi sooviavaldus ühingusse astumiseks.

Ühingule valiti ka kaks uut auliiget – teenekad ornitoloogid Ruth Ling ja Vilju Lilleleht. Tänukirja aktiivse tegevuse eest said Evi Adder, Aime Aidla, Aime Laidna, Mati Martinson, Rein Mikk ja Viljard Tuisk.

Pikal lõunavaheajal leiti aega arutada huvigruppides tulevasi töid; päeva õhtupoolse osa täitis konverents, mille avaüritus oli pidulik – anti auhinnad “Hirundo” joonistusvõistluse võitjatele (vt. eelmist Hirundot). Kõiki võistlustöid sai kogu päeva koosolekuruumis vaadata.

Seejärel rääkis Kaja Peterson peagi 20-aastaseks saavast Euroopa Liidu Linnudirektiivist, Mati Kose uutest tulemustest suitsupääsukese sigimiskäitumise uurimisel, Toomas Jüriado *BirdLife International*st, Urmas Sellis 1998. aasta aastalinnust musttoonekurest, Asko Lõhmus tänavustest aastalindudest kirjurähnidest ja Vello Keppart probleemliigist künnivaresest. Päeva lõpetas meeleolukas slaidiprogramm EOÜ II suvepäevadest Kaismal, näitajaiks-kõnelejaiks Arne Ader ja Andres Kalamees.

3. ja 4.aprillil oli ornitoloogiaühingu teine Ületõusmispühade linnuvaatlus. Ehkki ilm oli tuuline ja jahe, oli kaasalööjaid tublisti rohkem kui mullu: kokku tuli EOÜ kontorisse 207 vaatlusnimekirja, mille taga on enam kui kolmesaja inimese töö. Esindatud olid kõik maakonnad.

Kui mullu kogunes 93 nimekirjaga kokku 142 linnuliiki – loendus oli aga tublisti hiljem, 11.-12. aprillil, - siis seekord nägid-kuulsid kevadvaatlusel kaasalööjad 24 tunni jooksul 152 liiki linde. Nagu mullugi, said kõige tulemuslikuma “linnuralliga” hakkama pärnulasel Peeter Raja, Tenno Laur ja Heiti Karama. Mulluse saavutuseni – 106 liiki – nad siiski ei küündinud, sedapuhku jäi laeks 91 liiki. Hiiumaa mees Vello Tarning sai kokku 77 liiki, just sama palju liike on ka Ivar ja Kaido Ojaste ning Tarvo ja Marko Valkeri ühisnimekirjas. Sven Aunal ja Mati Salumäel kogunes 71 liiki.

Juba järgmisel aastal on hea võimalus kõik rekordid purustada, sest aastal 2000 on Esimene Ülestõusmispüha alles 23.aprillil.

15. mail oli Eesti Ornitoloogiaühingu liikmete retk mootorlaeval “Pegasus” kevadiselt linnurohkel Emajõel.

Sõidu siht oli anda ühingu liikmetele võimalus omavahel paremini tuttavaks saada, aga muidugi ka jälgida kevadist liigi-, isendi- ja tegevusrohket linnuelu Emajõega piirnevatel aladel. Kuna tegemist on lausa linnas paikneva tähtsa linnualaga, siis pakub see koht potentsiaalselt suurepäraseid võimalusi loodusharidus- ja –propagandatööks.

Retke jooksul ühiselt peetud linnunimistusse kanti kokku 77 liiki, teiste seas näiteks meri-, kala- ja väike-konnakotkas. Põgusalt sai näha tutkaste mängu, mõni õnnelik silmas ka valgetiib-viirest.

Põhimõtteline võimalus laevaretketele tulla oli igal ühingu liikmel. Kokku on viimaseid aga märksa rohkem kui laeval kohti – hetkel juba ligi 700... Niiviisi kehtis eelregistreerimisel põhimõte “Kes ees, see mees!” ja kaasa said 75 kiireimat. Huvi oli tõesti suur ja muidugi küsiti, kas samasuguseid sõite tuleb ka edaspidi. Sellele küsimusele on paraku küllaltki raske vastata, sest suuresti sõltub see ühingu võimalustest leida toetajaid või siis liikmete endi rahakoti tusedusest. Tänavu oli sõiduhind lausa sümboolne, sest ettevõtmist toetas oma nn. MATRA-projekti raames Hollandi Välisministeerium, raha vahendab Hollandi linnukaitseühing *Vogelbescherming Nederland*.

Suvepäevad

Kolmandat aastat peab Eesti Ornitoloogiaühing oma liikmete suviseid kokkutulekuid. Tunamulluse Põlvamaa Valgemetsa ja mulluse Pärnumaa Kaisma järel koguneti seekord 10. ja 11. juulil Harjumaal Aegviidu külje alla Uueveskile.

Osalejate arv on aastast aastasse suurenenud, sedapuhku pani oma nime kirja kokku 181 inimest, kellest kokkutuleku alul olid EOÜ liikmed 109, kokkutuleku lõppedes aga juba 117! Liikmete nimekiri ületas just kokkutuleku aegu ka järjekordse ümmarguse järjenumbri, 700-ndaks liikmeks sai juhuse tahtel Tallinna neiu Maris Roht.

Seekordse ettekannete programmi avasid Fred Jüssi ja Tiit Randla päevakohase "Meenutusi Kõrvemaa linnuradadel"-teemaga. Taivo Kastepõld võttis üles lindude rõngastamise, *Studio Viridis*-rahvas eesotsas Val Rajasaarega rääkis zooloogilise materjali säilitamisest välitingimustes ja laskis igal huvilisel endalgi ses töös kätt proovida.

Teist päeva alustas alati nauditava ja sisuka ülesastumisega Asko Lõhmus, kes aastalinnuprojekti juhina võttis kõnelda muidugi rähnidest. Arne Ader rääkis oma fototehnikast ja näitas sellega tehtud suurepäraseid linnuslaide. Peep Veedlagi esinemine oli ennekõike praktilist laadi, teemaks pääsukeste tehispesade valmistamine.

Kokkutulekul peetud võistlused olid seekord veidi teistsugused kui varem. Nii peeti linnulaulumäng eraldi "noortele" ja "vanadele kaladele", kusjuures kategooriatesse lahterdumine ei lähtunud mitte niivõrd vanusest kui vaatleja staažist. "Noorte" seas olid edukamad võistkonnad "Põhja" (ealt mitte päris noored Tiiu Belimova ja Andrus Lehtmets) ja "Parus" (15-aastane Meelis Uustalu ja 11-ne Allar Antson). "Vanade" pingelises, kaht lisahelipilti nõudnud võistluses jäid "proffidest" koosnenud "Rähni" vastu peale "amatöörid" Sven Aun, Rein Lootus, Mati Salumäe ja Tiit Vohta ehk võistkond "Soolavares".

"Ornitoloogilis-sportlike mängude" kokkupanija ja läbiviija oli sedapuhku Peep Veedla. Kolmel tavavõistkonnal – "Põhjal", "Lõunal" ja "Läänel" - oli vaja tunda Euroopa riikide rahvuslinde ja -lippe, eristada linnupesasid, suuta hinnata terade arvu Balsnacki linnutoidupakis, näidata näpuosavust "pesapallis" ehk kuulikeste heitmises rästapessa, osata mõõta linnumune ja kehakeeles kujutada etteantud linnuliike. Kõige paremini tuli see kõik välja läänlastel.

Kaks konkurssi olid kavas esmakordselt. Lastele mõeldud linnupiltide **joonistamisel** (läbiviijad Anne-Mai ja Viive Jüriso) võidutsesid kõigis vanuseklassides Järvamaa tüdrukud – Helina Lessing ning Johanna ja Airiin Lehtmets. Noorima osavõtja eriauhinna sai kolmeaastane Liisa Lõhmus Tartust. Osavõtjaterohkes **lauluvõistluses** (eestvedaja Peep Veedla) meeldis žüriile kõige enam väike Kerttu Jõgiste

Järva-Jaanist, kes sai *Morgan Foto* väljapandud binokli. Publiku preemia, *Studio Viridis* siidisabatopise pälvis Tartu poiss Kaarel Tammur.

Veel mahtusid kahte päeva hilisõhtune lõkketegemine ja varahommikused linnulauluretked, kus eeskõndijaiaks Kaja Peterson, Eerik Leibak ja Andrus Lehtmets, "Eesti Loodusega" kahasse toimetatud "Linnuelamuse"-jutuvõistluse lõpetamine – kohale tulid koguni pooled auhinnasaajad! – ja pakilisi teemasid üles võtnud "vaba mikrofon", kus enim tähelepanu pälvis just ühingu töö kandepinna laiendamine.

Kui eelmistel kokkutulekutel on põhiline korraldusraskus lasunud EOÜ kontoril, siis sedapuhku löid väga tõhusalt kaasa OÜ Looduskiri müügijuht Peep Veedla ja Järva-Jaani vallavanem Raul Eenpuu. Nende toimekuseta oluks kokkutuleku päevakava tõenäoselt hoopis kasinam ja ilmetum. Just tänu Peebu ja Rauli vahendusele on sedapuhku võimalus tänada ka sponsoreid – juba mainitud *Morgan Foto* ja *Studio Viridise* kõrval veel Balsnacki, E-Piima ja Tamsalu TERKO-t.

Tuleva aasta kokkutuleku toimumispaigana arvestatakse eelkõige Kurgjärvega Võrumaal ja tõenäosim aeg on 1.-2. juulil.

Rekordeid toonud *Birdwatch*

Nagu paarituurvilise järjenumbriga aastatel ikka, korraldas *BirdLife International* tänavugi ülemaailmse *Birdwatchi* nime kandva linnuvaatluse, sedapuhku 2. ja 3. oktoobril. Meie osavõtt oli rõõmustavalt rohkearvuline; ilmselt mängisid oma osa nii mõnegi varasema aastaga võrreldes tublisti soodsam ilm kui ka senisest tõhusam eelinfo.

EOÜ kontorisse saadeti kokku 69 vaatluskokkuvõtet, mille taga vähemalt 215 linnuhuvilise töö; esindatud olid kõik maakonnad peale Hiiumaa. Seitsmekümnendana liitsime üldkokkuvõttesse Agu Leivitsa arvutillisti saadatud kirja samade päevade vaatlusandmetega, kuna sealt tuli tõhusat ja eksootilist liigilisa, näiteks põhjatsiitsitaja (*Emberiza rustica*) ja tõmmu-lehelind (*Phylloscopus fuscatus*). Need mõlemad – nagu ka läänemaalaste silmatud väikealk (*Alle alle*) – on liigid, kelle vaatlused kuuluvad käsitlusele EOÜ linnuharulduste komisjonis.

Pikima vaatlusnimekirja sai seekord kokku pärnulane Kuulo Lume – 74 liiki. Kõige sagedamini võib loendeist leida hallvarest, rasvatihast ja harakat, kes on kirjas vastavalt 59, 55 ja 49 korral. Üsna paljud vaatlejad püüdsid hinnata ka erinevate liikide arvukusi ja nende näitajate summeerimisel saadava “edetabeli” eesotsas on rabahani (8800), lauk (5600) ja kuldnokk (5000 isendit). Üldine liiginimistu sisaldab peaaegu sama palju liike, kui nähti tänavuse kevadvaatluse aegu aprillis – ja tublisti rohkem, kui kohati eelmiste *Birdwatchide* käigus (162).

Aitäh kõigile kaasalööjatele, aga ühtlasi üks palve ka tulevikuks: *Birdwatchide* ja teiste taoliste linnuvaatluste kokkuvõtted valmiksivad hoopis kiiremini ja hoopis väiksema vaevaga, kui kõik loendajad püüaksid oma andmed reastada vastavalt linnusüstemaatikale; eeskujuks võib võtta näiteks “Hirundo” mulluses teises numbris ilmunud nimekirja või “Eesti lindude nimestiku”, mille EOÜ tänavu trükkis ja oma liikmetele välja saatis.

Kroonikat kirjutas *Toomas Jüriado*